

{fshare}

Δρ. Μαρία Παπαθανασίου, Ψυχολόγος

Με τον τίτλο «Βία στην οικογένεια και στις στενές διαπροσωπικές σχέσεις των νέων» αναφέρομαι κυρίως στη βία που υπάρχει στις συζυγικές και στις στενές ερωτικές ή συντροφικές διαπροσωπικές σχέσεις (ενηλίκων και ανηλίκων). Στη βία δηλαδή που εκδηλώνεται στην ιδιωτική σφαίρα των ενηλίκων και ανηλίκων.

Τι είναι βία στις στενές διαπροσωπικές σχέσεις;

Βία είναι κάθε μορφή συμπεριφοράς, σωματικής, ψυχολογικής, κοινωνικής, σεξουαλικής και οικονομικής που αποσκοπεί στην καθυπόταξη, επιβολή, εξαναγκασμό, και χειραγώγηση ενός μέλους μιας ερωτικής, συντροφικής, και οικογενειακής σχέσης. Είναι κάθε συνειδητή συμπεριφορά, δηλαδή ενέχει πρόθεση που αποσκοπεί στο να βλάψει ένα άτομο. Η βία αυτή απευθύνεται κυρίως σε γυναίκες, και κορίτσια.

*Όλα όσα έκανε τα έκανε για να με ελέγξει, να κάνω αυτό που ήθελε αυτός.
Συμβουλευόμενη*

Η βία στις στενές διαπροσωπικές σχέσεις έχει πολλές μορφές:

Συμπεριλαμβάνει τη **σωματική βία**. Συμπεριφορές όπως: χαστούκια, μπουνιές, μελανιές, τσιμπήματα, κλωτσιές, βίαια σπρωξίματα, ταρακούνημα, ξυλοδαρμός, δέσιμο, απόπειρες πνιγμού, περιορισμός κ.άλ.

Μια γυναίκα περιγράφει:

Γυρίσαμε στο σπίτι, μετά από το τραπέζι που μας έκανε η κουνιάδα μου. Έβαλα τα παιδιά για ύπνο και πήγα στην κουζίνα. Με πλησίασε και με άρχισε στις σφαλιάρες, μετά πήρε το

μαχαίρι και έλεγε ότι θα με σκοτώσει ...

Συμπεριλαμβάνει τη **σεξουαλική βία**. Συμπεριφορές όπως: εξαναγκασμός σε συνουσία μέσα ή έξω από τον γάμο, βιασμός ή την απόπειρα βιασμού μετά από ραντεβού όπου οι νεαρές γυναίκες δεν έχουν καμιά μνήμη του τι συνέβη. Γενικά περιλαμβάνει τον εξαναγκασμό σε οποιαδήποτε σεξουαλική πρακτική, όπως συνουσία, διείσδυση ή εκσπερμάτωση ή όχι, (ανεξάρτητα αν αποδεικνύεται ή όχι), τον εξαναγκασμό των γυναικών σε σεξουαλικές πράξεις και πρακτικές κάτω από την διατύπωση απειλών, ή/και την εξάσκηση σωματικής βίας όπως εξαναγκασμό σε στοματικό σεξ, εξαναγκασμό στη χρήση πορνογραφικού υλικού, εκδήλωση σε καταναγκαστικά επίπεδα σεξουαλικής ζήλειας, ή με-πρόθεση πρόκληση σωματικού πόνου κατά τη διάρκεια της γενετήσιας πράξης ή επιθέσεις στα γεννητικά όργανα με τη χρήση αντικειμένων όπως όπλα.

Μια νεαρή κοπέλα μου περιέγραψε:

Είχαμε βγει για πρώτη φορά με αυτόν, μας είχε γνωρίσει ένας κοινός φίλος. Κάτι ψηνόταν αλλά δεν είχαμε προχωρήσει. Πήγαμε για φαγητό η ατμόσφαιρα ήταν χαλαρή και ερωτική μεταξύ μας. Με πήγε στο σπίτι και όταν φτάσαμε στη γειτονιά μου σταμάτησε σε ένα σημείο και μιλήσαμε για λίγο, μετά αρχίσαμε να φιλιόμαστε. Όμως κατάλαβα ότι αυτός ήθελε κάτι περισσότερο από αυτό. Του ζήτησα να σταματήσει, αλλά αυτός γινόταν πιο πιεστικός, θύμωσα, προσπάθησα να ανοίξω την πόρτα και να φύγω. Αλλά αυτός με κράτησε, αγρίεψε, έγινε πιο βίαιος, με κράτησε μέσα, και άρχισε να πέφτει επάνω μου... Τότε φοβήθηκα, πάγωσα. Σκεφτόμουν ότι δεν πρόκειται να ξεφύγω από αυτόν. Δεν άκουγε τι του έλεγα. Ευτυχώς εκείνη την ώρα πέρασε κάποιος του το είπα εκείνος και εκείνος χαλάρωσε, άνοιξα την πόρτα και έφυγα τρέχοντας...

Συμπεριλαμβάνει την **ψυχολογική βία**. Συμπεριφορές όπως: έντονη κριτική και υποβιβασμός, χρήση υποκοριστικών, ζήλια, προσβολές, απειλές, βρισιές, φωνές, διπλά μηνύματα, ενοχοποίηση, απειλητικό κοίταγμα, σπάσιμο πιάτων, πέταγμα του φαγητού, το πέταγμα αντικειμένων, άρνηση παροχής βοήθεια όταν το θύμα είναι άρρωστο ή τραυματισμένο κ. άλ.

Μια νεαρή γυναίκα έλεγε:

Όταν ήμασταν μπροστά σε άλλους με υποτιμούσε συνέχεια, με διόρθωνε, εκθειάζε μια άλλη γυναίκα, μου ύψωνε τη φωνή. Εξοργιζόμουν δεν μπορούσα να το δεχθώ, όταν συναντιόμασταν μου έλεγε ότι όλα αυτά δεν τα εννοούσε, τα έκανε για να μην καταλάβουν τίποτε οι άλλοι και με διαβεβαίωνε ότι μ'αγαπάει...

Συμπεριλαμβάνει τη **κοινωνική βία**. Συμπεριφορές όπως: περιορισμός και έλεγχος, ή/και απαγόρευση ποιόν βλέπει και συναντάει, που τον βλέπει, συχνά τσεκαρίσματα με το τηλέφωνο ή αιφνιδιαστικές επισκέψεις εκεί που βρίσκεται η γυναίκα, έλεγχο του πως είναι ντυμένη, ή/και βαμμένη, απαγόρευση εργασίας κ.άλ.

Μια νεαρή φοιτήτρια περιέγραψε

Μου τηλεφωνούσε συνέχεια να δει που είμαι, όταν έφευγα. Το έκανε γλυκά, μου'λεγε αγάπη μου που είσαι τώρα, τι ώρα θα'ρθεις, σε περιμένω. Αν του έλεγα ότι είμαι στο σπίτι μιας φίλης μου ρωτούσε τι κάνουμε, αν βλέπουμε τι τάδε εκπομπή, τι παίζει το τάδε κανάλι, και με ρωτούσε τι έλεγαν οι ηθοποιοί, προσπαθούσε να ακούσει τους ήχους στο background για να τσεκάρει ότι του λέω την αλήθεια

Συμπεριλαμβάνει τη **οικονομική βία**, δηλαδή συμπεριφορές όπως: αφαίρεση χρημάτων ή έλεγχος των χρημάτων, εξαναγκασμός των γυναικών να «ζητάνε χρήματα», αφαίρεση του δικαιώματος να διαχειρίζεται μια γυναίκα μόνη το μισθό της ή το μέρος που της αναλογεί από τα έσοδα του νοικοκυριού κ.άλ.

Μια γυναίκα περιέγραφε:

Το πρωί που έφευγε με ρωτούσε τι ήθελα να ψωνίσω. Έκανε τη λίστα και μου έδινε ακριβώς τα χρήματα, αν ήθελα να πάρω ψωμί μου έδινε 80 λεπτά. Αν δεν είχε ψιλά, και μου έδινε παραπάνω, όταν γυρνούσε μου ζητούσε την απόδειξη και τα ρέστα.

Διάφορες μορφές βίας συνυπάρχουν σε μια σχέση κακοποίησης. Π.χ. όπου υπάρχει σωματική βία συνυπάρχουν και άλλες μορφές π.χ. ψυχολογική. Ωστόσο, υπάρχουν σχέσεις κακοποίησης όπου υπάρχει μόνο ψυχολογική βία π.χ. με τη μορφή της ζήλιας.

Η νοηματοδότηση της βίας, ποια είναι δηλαδή η προσωπική ή κοινωνική σημασία που δίνουμε σ'αυτές τις μορφές ποικίλει και επηρεάζεται από τις κυρίαρχες οικονομικές, κοινωνικές και πολιτισμικές ή πολιτικές ιδέες και ψυχολογικές δυναμικές. Λ.χ. στην ιδιωτική σφαίρα που αναφέρομαι, ορισμένοι άνθρωποι νοηματοδοτούν ως βία/κακοποίηση μια συμπεριφορά ή πρακτική ανάλογα με την ένταση ή τη σοβαρότητα, ή τις συνέπειες της πράξης. Λ.χ. αναγνωρίζουν ως βία/κακοποίηση το σοβαρό ξυλοδαρμό και όχι το χαστούκι. Επίσης, μερικοί άνθρωποι αναγνωρίζουν ως βία/κακοποίηση μόνο τη σωματική βία, και τα ορατά –σωματικά σημάδια και δεν στοιχειοθετούν ως βία τη ψυχολογική όπου π.χ. το ένα μέλος της σχέσης υποτιμά τον άλλο συστηματικά, ή την ειρωνεύεται ή της προκαλεί αβεβαιότητα για την εγκυρότητα της άποψής της. Μια παρόμοια στάση παρατηρείται και για τη ζήλεια, την οποία μερικοί άνθρωποι δεν την νοηματοδοτούν ως ψυχολογική βία/κακοποίηση.

Ωστόσο χρειάζεται να θυμάστε ότι οποιαδήποτε μορφή συμπεριφοράς που αποσκοπεί στην πρόκληση βλάβης και στον εξαναγκασμό, και χειραγώγηση-Εξουσία του Άλλου προσώπου είναι ΒΙΑ/ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗ.

Βία και Φύλο

Η βία στην οικογένεια και στις διαπροσωπικές σχέσεις πλήττει ποικιλοτρόπως κυρίως τις γυναίκες, τα νεαρά κορίτσια και τα παιδιά. Υπολογίζεται ότι 1 στις 4 γυναίκες θα βιώσει κάποια μορφή κακοποίησης σε κάποιο σημείο της ζωής της, 2 γυναίκες κάθε βδομάδα σκοτώνονται κάθε βδομάδα από τους πρώην ή νυν συντρόφους (Home office, 2003, αναφέρεται στη McCarry, 2009). Για την Ελλάδα, στην επιδημιολογική έρευνα για την ενδοοικογενειακή βία του ΚΕΘΙ (ΚΕΘΙ, 2003) βρέθηκε ότι ψυχολογική κακοποίηση έχει υποστεί το 56% των γυναικών (περίπου 1 στις 2), σωματική κακοποίηση το 3.6%, των γυναικών και σεξουαλική κακοποίηση το 3.5% των γυναικών (βλ επίσης Αδαμάκη, 2000; Παπαρήγα-Κωσταβάρα, 2004). Η έκθεση της Παγκόσμιας Οργάνωσης Υγείας (2003) αναφέρει ότι η βία κατά των γυναικών αποτελεί την κύρια αιτία θανάτου για το 7% όλων των θανάτων ανάμεσα στις γυναίκες, ηλικίας 15-44 χρονών σε όλο τον κόσμο (Krug et al., 2002).

Με άλλα λόγια η βία στην οικογένεια, δεν αφορά το ίδιο τους άνδρες και τις γυναίκες. Γνωρίζουμε ότι α) οι άνδρες εκδηλώνουν πιο πολλές και πιο βίαιες συμπεριφορές κατά των γυναικών από ότι οι γυναίκες κατά των ανδρών β) οι άνδρες είναι πιο πιθανό να εκδηλώσουν πολλαπλές ενέργειες επιθετικότητας σε ένα επεισόδιο βίας από ότι οι γυναίκες, και γ) οι

γυναίκες είναι πιο πιθανόν να τραυματιστούν από τις επιθέσεις των ανδρών από ότι το αντίστροφο (π.χ. Archer, 2000, White, Smith, Koss, & Figuerelo, 2000). Επίσης οι γυναίκες που διαπράττουν φόνους συνήθως γίνονται μέσα στα πλαίσια του να αμυνθούν της κακοποίησης. Ο Stark (2007) τονίζει αν και η «ελαφριά μορφή βίας» μπορεί να αφορά και τα δυο φύλα, ο εξαναγκασμός και έλεγχος υποδουλώνει κυρίως τις γυναίκες και τις υποδουλώνει μέσω ενός συστηματικού μοτίβο άσκησης βίας, στρατηγικών ελέγχου και φόβου.

Γιατί οι γυναίκες δεν φεύγουν από μια βίαιη σχέση;

Το ερώτημα αυτό απασχολεί τους πολίτες/ίτισσες και την επιστημονική κοινότητα (π.χ. Ουόκερ, 1989). Είναι όμως α-προσανατολιστικό και ενοχοποιεί τις γυναίκες, που τις περισσότερες φορές είναι αυτή που πλήττεται από τη βίαιη σχέση (π.χ. Hyden, 1999, Δρούγα, Παπαθανασίου, & Τσονίδης, 2001) γιατί:

ο Ρίχνει την ευθύνη για τη διατήρηση της σχέσης αποκλειστικά στις γυναίκες, και απομονώνει και αγνοεί το ρόλο του θύτη σ'αυτή

ο Είναι ένα μεροληπτικό ερώτημα, που απορρέει από τα γνωστικά σφάλματα απόδοσης που κάνουν οι άνθρωποι. Αποτελεί κοινό τόπο στο χώρο της κοινωνικής ψυχολογίας ότι οι άνθρωποι στις εξηγήσεις που δίνουν για γεγονότα, συμβάντα είναι μεροληπτικοί και διαπράττουν το θεμελιώδες σφάλμα της απόδοσης, κατά το οποίο αποδίδουν τις συμπεριφορές των άλλων σε εγγενή χαρακτηριστικά του ίδιου του ατόμου και αγνοούν τα εξωτερικά περιβαλλοντικά αίτια που επηρεάζουν τη συμπεριφορά του.

ο Το ερώτημα αυτό υποτιμά τις κοινωνικές και οικονομικές και ψυχολογικές συνιστώσες που δημιουργούν, συντηρούν και αναπαράγουν τη βία στις σχέσεις και στους συντρόφους. Δηλαδή την φτώχεια που πολλές γυναίκες αντιμετωπίζουν με το διαζύγιο.

ο Τέλος ένα τέτοιο ερώτημα υποτιμά τη διαπίστωση ότι οι θάνατοι των γυναικών και η κακοποίηση αυξάνεται στη φάση του χωρισμού και της απομάκρυνσης της γυναίκας από τον σύντροφο.

ο Το ερώτημα αυτό ενέχει μια γνωστική διαστρέβλωση, την υπεργενίκευση. Υπονοεί ότι ΟΛΕΣ οι γυναίκες δεν απομακρύνονται από τις βίαιες σχέσεις και αυτό είναι αναληθές.

Ποιες είναι οι συνέπειες της βίας;

Η βία έχει σημαντικές συνέπειες στη σωματική, ψυχολογική, και οικονομική υγεία καθώς και στη ζωή των γυναικών αλλά και των νέων ατόμων ενώ ταυτόχρονα υπολογίζεται ότι η αντιμετώπισή του «κοστίζει» στο σύστημα υγείας και στην εκπαίδευση των νεαρών ατόμων (π.χ. Krug, Dahlbergll, Mercy, Zwi, & Losano, 2002)

Η βία μπορεί να οδηγήσει στο θάνατο γυναίκες και νεαρά κορίτσια. Οι σωματικές βλάβες είναι κακώσεις, κατάγματα, εκχυμώσεις, μπορεί να είναι μόνιμες, σοβαρές και απειλητικές για τη ζωή (Krug et.al. 2002). Οι ψυχολογικές βλάβες αφορούν στην εμφάνιση κατάθλιψης, άγχος, και μετατραυματικής διαταραχής (Ceballo, Ramirez, Castillo, Caballero, & Lozoff, 2004). Τα θύματα της βίας βιώνουν τρόμο, ντροπή, οργή, αδυναμία, επιθετικότητα, ενοχή κ.άλ.(π.χ. Τατά-Αρσέλ, 2008). Η Βία οδηγεί τις γυναίκες σε οικονομική, και κοινωνική εξαθλίωση, καθώς επηρεάζει τα έσοδα των γυναικών και την ικανότητα να παραμείνουν στην εργασία, μειώνει τη συμμετοχή των γυναικών στην δημόσια ζωή, και μειώνει τη συνεισφορά τους στην οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη (White et al., 2000).

Η βία στις στενές σχέσεις των νεαρών ατόμων (Βλ. επίσης Council of Europe, 2007) πλήττει την ψυχολογική τους υγεία και συνδέεται με την κατάθλιψη, την μετατραυματική διαταραχή, απομόνωση από τους φίλους και τους συμμαθητές, χρήση ουσιών, αλλαγές στη διάθεση, εκφοβισμό, διαταραχές διατροφής, ή διαταραχές στη φοίτησή τους στο σχολείο ή στις σχολές τους . Απουσίες από το σχολείο, ιδιαίτερα αν αυτός που ασκεί τη βία είναι στο ίδιο σχολείο, δεν μπορούν να συγκεντρωθούν στο σχολείο, φοβούνται ότι όλοι στον σχολείο μπορούν να το μάθουν. Στα νέα παιδιά η βία και η κακοποίηση στις στενές ερωτικές σχέσεις συνδέεται με κατάθλιψη και αυτοκτονίες.

Η κακοποίηση όμως στην οικογένεια έχει επίδραση και στα παιδιά, βραχυπρόθεσμα αλλά και μακροπρόθεσμα. Βραχυπρόθεσμα, τα παιδιά μπορούν να οδηγούν σε εγκλήματα, να σκοτώσουν το δράστη και πατέρα για να προστατευτούν ή να προστατεύσουν τη μητέρα τους, να αισθάνονται ανασφάλεια ή να φοβούνται για τη δική τους ζωή. Τα αγόρια παρουσιάζουν πολλά συμπεριφορικά προβλήματα, όπως επιθετικότητας και ανυπακοής καθώς επίσης κατάθλιψης και προσκόλησης ή εξάρτησης, παρόμοια δεδομένα έχουν βρεθεί και για τα κορίτσια. Οι Davis και Carlson (1987, αναφέρεται στον Frude, 1990) αναφέρουν

ότι στην έρευνα τους βρήκαν ότι πιο πολύ επηρεασμένα από την βία βρέθηκαν τα αγόρια προσχολικής ηλικίας, ενώ το ίδιο ίσχυε για τα κορίτσια αλλά της σχολικής ηλικίας. Μακροπρόθεσμα πάντως το πιο σταθερό εύρημα είναι ότι τα αγόρια που ήταν μάρτυρες ενδοοικογενειακής βίας στη παιδική τους ηλικία είναι πιο πιθανό να αναπαράγουν τη βία στην ενήλική τους ζωή και στις στενές ερωτικές τους σχέσεις (Lichter & McCloskey, 2004).

Τι θα βοηθούσε να γνωρίζουν οι γυναίκες/τα κορίτσια με προβλήματα βίας ή κακοποίησης...

ο Η βία στις σχέσεις είναι πολύπλοκη. Και δεν ευθύνονται για τη βία που κάποιος ασκεί ή έχει ασκήσει επάνω τους.

ο Να ζητήσουν βοήθεια από ειδικά, οργανωμένα πλαίσια, φορείς και ειδικούς, ή ομάδες αυτοβοήθειας ή δράσεις αλληλεγγύης που έχουν εκπαιδευτεί ή έχουν ευαισθητοποιηθεί στην πολυπλοκότητα της γυναικείας κακοποίησης. Δίχως αυτό να αποτελεί εγγύηση ότι οι προσφερόμενες υπηρεσίες δεν θα βλάψουν, ή δεν θα επιδείξουν σεξισμό.

ο Τα διαδομένα ιατρικά ή ψυχολογικά μοντέλα παρέμβασης μπορούν να «προκαλούν κακό» αντί να βοηθούν π.χ. φαρμακοθεραπεία. Ορισμένες γυναίκες που ζουν τη βία και ιδιαίτερα τη ψυχολογική, και βιώνουν κατάθλιψη μπορούν να προσφύγουν σε ψυχιατρικές ή νευρολογικές κλινικές. Να διαγνωστούν με τη διάγνωση της κατάθλιψης, και να τους συνταγογραφηθούν φάρμακα. Να μην ερωτηθούν ποτέ για το αν έχουν υποστεί βία, και κατά συνέπεια να μην «φροντιστούν» για το τραύμα της κακοποίησης. Επίσης πολλοί επαγγελματίες υγείας και ψυχικής υγείας προσφέρουν υπηρεσίες που είναι μη κατάλληλες για τις γυναίκες που έχουν υποστεί κακοποίηση π.χ. κάνουν μη κατάλληλες ερωτήσεις, τις ενοχοποιούν ή να δίνουν εσφαλμένες πληροφορίες (Bacchus, Mezey, & Bewley, 2003; Tower, 2007)

ο Να αναζητήσουν βοήθεια και πληροφόρηση από οργανωμένες, φεμινιστικές και αξιόπιστες πηγές και ιστοσελίδες στο διαδίκτυο.

ο Να καταγγείλουν τη βία στα αστυνομικά τμήματα και να ζητήσει να καταγραφεί το περιστατικό στα βιβλία ή να κάνει μήνυση. Αν οι αστυνομικοί αρνούνται, ή προσπαθούν να τη νοθεύσουν τότε να ξέρετε ότι με το νομο 3500/2006 αυτό είναι παράνομο και υποχρεώνονται να κάνουν αυτό που τους ζητάτε. (Πάντα φεύγοντας να ζητάτε ένα αντίγραφο της καταγγελίας)

ο Να πάνε στο νοσοκομείο και να εξετασθούν. Να βγάλει φωτογραφίες των βλαβών και να ζητήσεις να καταγραφεί το περιστατικό τους στο βιβλίο συμβάντων του νοσοκομείου. (Πάντα να ζητάτε ένα αντίγραφο της καταγραφής)

ο Να οργανωθούν γενικά. Λ.χ. να συγκεντρώνετε όλα τα αποδεικτικά της κακοποίησης (φωτό, καταγγελίες, ημερολόγιο) και να τα έχετε σε ένα ασφαλές μέρος.

ο Να οργανωθείτε και να κάνετε ένα σχέδιο διαφυγής. Λ.χ. να έχετε ρούχα και τα απαραίτητα έντυπα, χρήματα σε ένα ασφαλές μέρος, να εξασκηθείτε στο πώς να απομακρυνθείτε με ασφάλεια

ο Να επανα-συστήσουν ένα υποστηρικτικό περιβάλλον που μπορεί να βοηθήσει, μια φίλη που μπορεί να δώσει χρήματα, στέγη, μια γειτόνισσα που μπορεί να ειδοποιήσει την αστυνομία.

ο Να μιλήσουν στους γονείς, στα αδέρφια και τους φίλους τους, στους εκπαιδευτικούς, σε ανθρώπους που εμπιστεύονται για την εμπειρία τους.

Τι θα βοηθούσε να κάνετε αν γνωρίζετε μια γυναίκα/ένα κορίτσι με προβλήματα βίας/κακοποίησης:

ο Να γνωρίζετε ότι η βία στις ενδοοικογενειακές σχέσεις και πολύπλοκο και πολύμορφο

κοινωνικό ζήτημα. Δεν υπάρχουν εύκολες λύσεις – ούτε συμβουλές σωτηρίας.

ο Να προσέχετε και να αξιολογείτε τις πηγές για πληροφόρηση που αναζητάτε στο διαδίκτυο ή στις υπηρεσίες

ο Να ενημερωθείτε για το τι προβλέπει ο νόμος και πες διαδικασίες μπορούν να ακολουθηθούν, ιδιαίτερα αν κάποιος/κάποια είναι εκπαιδευτικός

ο Να αντισταθείτε στο ρόλο του «Σωτήρα». Άλλο το ενδιαφέρον και η αλληλεγγύη και άλλο το πατρωνάρισμα. Π.χ. Μην πιέζετε να πάρει αποφάσεις

ο Να την/το ακούσετε με προσοχή

ο Να την/το εμπιστευτείτε

ο Να μην επικρίνετε τις αντιδράσεις της π.χ. έπρεπε να μου το πεις νωρίτερα ή μην την επικρίνετε ως άτομο π.χ. Χαζή ήσουν και δεν μου το είπες νωρίτερα

ο Να αντισταθείτε στην τάση να κάνετε ερωτήσεις για το συμβάν (ποιός, τι, πότε) και μην αφήσετε να νοηθεί ότι την/το θεωρείτε υπεύθυνη για το συμβάν (π.χ. τι έκανες εσύ για να ξεφύγεις).

ο Αν η φίλη σας είναι πολύ θυμωμένη και μιλά επιθετικά, αποφύγετε να ταυτίζεστε μαζί της και να κάνετε τον θυμό σας, την αγωνία της και δικό σας π.χ. παρατηρείστε αν είστε αγχωμένες

ο Να την ενισχύσετε για την εμπιστοσύνη που σας έδειξε π.χ. Πείτε της ξέρω πόσο δύσκολο είναι μου μιλάς για την εμπειρία σου

ο Να την ρωτήσετε πως θέλει να την βοηθήσετε ή πείτε της τι μπορείτε να κάνετε Π.χ. θέλεις να μάθω που μπορείς να απευθυνθείς για βοήθεια;

ο Αν είναι ένα νεαρό κορίτσι, να μην δίνετε υποσχέσεις που δεν μπορείτε να κρατήσετε π.χ. δεν θα το πω σε κανέναν

ο Ζητήστε βοήθεια από οργανωμένους φορείς και δράσεις για το πως να βοηθήσετε τη φίλη σας

ο Δείξτε αλληλεγγύη στους φορείς που αγωνίζονται για την εξάλειψη της βίας κατά των γυναικών π.χ. στηρίξτε οικονομικά τις δράσεις τους, συμμετέχετε εθελοντικά

ο Αγωνιστείτε για την εξάλειψη της βίας κατά των γυναικών π.χ. συμμετέχετε σε κινητοποιήσεις και συλλογικές δράσεις

Τι δημόσιες υπηρεσίες, άλλες από ιδιωτικές υπάρχουν και προσφέρονται για τις γυναίκες και τα νεαρά κορίτσια;...

Γραμμή ΣΟΣ της γενικής γραμματείας Ισότητας 15900 κατά της βίας υπέρ των γυναικών.

Ξενόγλωσση Βιβλιογραφία

Archer, J. (2000). Sex differences in aggression between heterosexual partners: A meta-analytic review. *Psychological Bulletin*, 126(5), 651-680.

Bacchus, L., Mezey, G., & Bewley, S. (2003). Experiences of seeking help from health professionals in a sample of women who experienced domestic violence. *Health and Social Care in the Community*, 11(1), 10-18.

Ceballo, R., Ramirez, C., Castillo, M., Caballero, G., Lozoff, B. (2004). Domestic violence and women's mental health in Chile. *Psychology of Women Quarterly*, 28, 298-308.

Council of Europe (2007). *Gender Matters: A manual of addressing gender-based violence affecting young people*. Budapest: Council of Europe.

Frude, N. (1990). *Understanding family problems: A psychological approach*. London: Wiley.

Hyden, M. (1999). The world of the fearful: Battered women's narratives of leaving abusive husbands. *Feminism & Psychology*, 9 (4), 449-469.

Krug, E. G., Dahlbergll, L.L., Mercy, G.A., Zwi, A.B., Losano, R. (2002). *World's report on violence and health*. Geneva: WHO.

Lavis, V., Horrocks, C., Kelly, N., & Barker, V. (2005). Domestic violence and health care: Opening Pandora's Box-Challenges and Dilemmas. *Feminism & Psychology*, 15 (4), 441-460.

Lichter, E. L. & McCloskey, L.A. (2004). The effects of childhood exposure to marital violence on adolescent gender-role beliefs and dating violence. *Psychology of Women Quarterly*, 28, 344-357.

McCarry (2009). Justifications and contradictions: Understanding young people's views of Domestic Abuse. *Men and Masculinities*, 11(3) 325-345.

Stark, E. (2007). *Coercive control: How men entrap women in personal life*. Oxford: Oxford University Press.

Tower, M. (2007). Intimate partner violence and the health care response: A postmodern critique. *Health Care for Women International*, 28, 438-452

Walker, L. E. A. (1994). *Abused women and survivor therapy: A practical guide for the psychotherapist*. Washington, DC: American Psychological Association.

White, J. W., Smith, P. H., Koss, M. P., & Figueredo, A. J. (2000). Intimate Partner Aggression-What have we learned? Comment on Archer (2000). *Psychological Bulletin*, 126 (5), 690-696.

Ελληνόγλωσση Βιβλιογραφία

Αδαμάκη, Ν. (2000). Έρευνα για την βία κατά των γυναικών στην Ελλάδα. Αθήνα: ΚΕΘΙ

Δρούγα, Κ, Παπαθανασίου, Μ. & Τσονίδης, Α. (Μάιος, 2001). Θύμα ή επιζώσα; Η ρητορική κατασκευή ταυτοτήτων στη συμβουλευτική για την κακοποίηση γυναικών: Μια ανάλυση περίπτωσης. Ανακοίνωση το 8ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ψυχολογικής Έρευνας, Αλεξανδρούπολη.

Κέντρο Ερευνών για Θέματα Ισότητας (2003). Ενδο-οικογενειακή βία κατά των γυναικών: Πρώτη πανελλαδική επιδημιολογική έρευνα. Έκθεση του ΚΕΘΙ, Αθήνα.

Λιάπη, Μ. (Νοέμβριος, 24, 2009). Παρουσίαση με τίτλο «Πρόληψη και παρεμβάσεις για την βία κατά των γυναικών: Μια ξεχασμένη διάσταση των κοινωνικών παρεμβάσεων. ΔΙΟΤΙΜΑ, Ανακοίνωση Τύπου. Ανταποκριτών Ξένων Τύπου στην Ελλάδα. Αθήνα.

Ουόκερ, Λ. (1989). Η κακοποιημένη γυναίκα (Μτφρ. Τ. Ανθουλιάς). Αθήνα: Ελληνικά γράμματα (Πρωτότυπη έκδοση εξεδόθη 1979).

Παπαρήγα-Κωσταβάρα, Κ. (2004). Η πρώτη έκθεση για την Ελλάδα. Αθήνα: Ελληνικό Παρατηρητήριο για τη βία κατά των γυναικών. Ανακτήθηκε από http://www.genderpanteion.gr/gr/didaktiko_pdf/Ekthesi_Paratiritirioy_Gia_Tin_Antimetopisi_Tis_Vias_Kata_Twn_Gynaikwn.pdf, στις 21/11/2010

Τατά –Αρσέλ, Λ. , Ζορμπά, Ε., Σούλη, Ι., Τόπα, Μ. (2011). Βία κατά των γυναικών: Οδηγός παροχής των συμβουλευτικών υπηρεσιών και λειτουργίας των υποστηρικτικών δομών. Αθήνα: ΓΓΙ & ΕΣΠΑ

Τατά-Αρσέλ, Λ. (2008). Βία: Κοινωνική Οδύνη ή προσωπική ντροπή; Σωματική και ψυχολογική βία κατά των γυναικών στις συζυγικές και ερωτικές σχέσεις. Στο Μ. Χαρίτου-Φατούρου, Μ, & Λ. Αρσελ-Τατά, & Θ. Αδαμάκη (Επιμ. Εκδ). Καταργώντας τα εμπόδια: Συμβουλευτική και ενδυνάμωση γυναικών(83-116). Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.